

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

1- Toplanma Tarihi: 24 Haziran-4 Temmuz 1974

2- Şûra Gündemi

1. Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar
2. Öğrenci akışını düzenleyen kurallar

3- Dönemin Millî Eğitim Bakanı : Mustafa ÜSTÜNDAĞ

4- Şûra Başkanlık Divanı : Mustafa ÜSTÜNDAĞ

5- Dönemin Millî Eğitim Bakanı'nın Şûrayı Açış Konuşması

24 Haziran- 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında toplanan IX. Millî Eğitim Şûrası'nın açış konuşmasını yapan Sayın Millî Eğitim Bakanı Mustafa ÜSTÜNDAĞ özetle şu konulara temas etmiştir:

"Mevcut eğitim sistemimiz, ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Millî eğitim sistemimizin en yüksek düzeyde bilimsel kuruluşu olan Millî Eğitim Şûralarının, her yıl toplanarak toplumumuzun ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde eğitim sistemimizi geliştirme çalışmalarını yapmasının gerekliliğine inanıyorum.

Program ve öğrenci akışı düzeni bakımından, belli bir programı yerine getirmekle görevli olan ve bu yolla başarısız sayılan öğrencileri sınıfta bırakma ve belge verme suretiyle okulun dışında bırakan "eleyici" ortaokulun yerini her öğrenciye ortak genel kültür veren temel dersler ile çevreye, okula ve öğrencilere göre farklı özel dersleri kapsayan, çocuğa esnek bir programla öğrencileri çalışma hayatına ve üst öğretime hazırlayan bir temel eğitim kurumu olacaktır. Daha açık bir deyişle, ortaokul kademesinde hedef, bugünkü gibi her çocuktan programa dâhil 13 dersin her birini ve her yıl mutlaka başarmasını istemek değil, fakat öğrencileri 3 yıl içinde kabiliyetleri ölçüsünde mümkün olduğu kadar yetiştirerek onlara temel bir eğitim sağlamak olacaktır. Bu amaçla ortaokul programı, genel kültür veren ortak dersleri ve iş hayatına yönelten seçmeli dersleri veya meslek derslerini kapsayacak şekilde yeniden hazırlanacaktır. Meslek okullarının ilkokula dayalı olan birinci devrelerinde seçmeli dersler yerine meslek dersleri konulacaktır.

Toplumumuzda, kalkınmamız için gerekli nitelik ve sayıda insan gücü hazırlama görevini yüklenen öğretmenin başarıyla çalışabilmesi, görevinde etkin olabilmesi onun gerekli huzur ve güven kavuşturulmasına bağlıdır. Öğretmenin başarısı toplumumuzun başarısı olacaktır. "

Mustafa ÜSTÜNDAĞ
Millî Eğitim Bakanı

6. Şûrada Alınan Kararlar

A-TÜRK EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

1-GENEL AMAÇLAR

Türk millî eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılaplarına ve Anayasa'nın başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan millî, demokratik, lâik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek
2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek

sahibi olmalarını sağlamak

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunu refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır. (M. E. T. K. Madde-2)

2- ÖZEL AMAÇLAR

Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları; genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir. (M. E. T. K. Madde-4)

B- TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN TEMEL İLKELERİ

I- GENELLİK VE EŞİTLİK

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz (M. E. T. K. Madde-4).

II- FERDİN VE TOPLUMUN İHTİYAÇLARI

Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir (M. E. T. K. Madde-5).

3-YÖNELTME

Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yönlendirilerek geliştirilir.

Millî eğitim sistemi, her bakımdan, bu yön verilmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir.

Yöneltilmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır (M. E. T. K. Madde-6).

4- EĞİTİM HAKKI

Temel eğitim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. Temel eğitim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar (M. E. T. K. Madde-7).

5-FIRSAT VE İMKÂN EŞİTLİĞİ

Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

6- SÜREKLİLİK

Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir. (M. E. T. K. Madde-9)

7- ATATÜRK İNKILAPLARI VE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılapları ve Anayasa'nın başlangıcında ifadesini bulmuş olan Türk milliyetçiliği temel olarak alınır. Millî ahlak ve millî kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine önem verilir.

Millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili hâline zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Millî Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır (M.E. T.K.Madde-10).

8- DEMOKRASİ EĞİTİMİ

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışır (M. E. T. K. Madde-11).

9- LÂİKLİK

Türk eğitiminde lâiklik esastır. Din eğitim ve öğrenimi ancak kişilerin kendi isteği ve küçüklerin de kanunî temsilcilerinin isteğine bağlı olarak verilir. bu istek kayıt esasında veliler tarafından okul idaresine yazılı olarak bildirilir (M. E. T. K. Madde).

10- BİLİMSELLİK

Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmesinin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları, gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımdan teşvik edilir ve desteklenir (M. E. T. K. Madde-13).

11- PLANLILIK

Millî eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim, insan gücü, istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak, mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina tesis ve donatım, araç gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır (M. E. T. K. Madde-14).

12-KARMA EĞİTİM

Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrenci ayrılabilir. (M. E. T. K. Madde- 15)

13- OKUL İLE AİLENİN İŞ BİRLİĞİ

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilmesi için okul ile aile arasında iş birliği sağlanır. Bu maksatla kurulacak okul ve aile birlikleri, maddi imkânlardan yoksun öğrenciler ile okulun veya okul tarafından seçilecek kardeş okulların zaruri ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere her çeşit yardım ve bağış kabul edilebilir.

Yardım bağışların alınma, sarf edilme ve denetlenme şekli ve esasları Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir (M. E. T. K. Madde-16).

14- HER YERDE EĞİTİM

Millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır. Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, millî eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir (M. E. T. K. Madde-17).

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI VE PROGRAMLAR ÖRGÜN VE YAYGIN EĞİTİM

Türk millî eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden kurulur.

Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.

Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitimin faaliyetlerinin tümünü kapsar (M. E. T. K. Madde-18).

A- OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

I-KAPSAM

Okul öncesi eğitimi, mecburi ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Bu eğitim isteğe bağlıdır (M. E. T. K. Madde-19).

II-AMAÇ VE GÖREVLER

Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak:

1. Çocukların beden, zihin ve duyu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanılmasını sağlamak
2. Onları temel eğitime hazırlamak
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak
3. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır (M. E. T. K. Madde-20).

III- KURULUŞ

Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi gerekli görülen yerlerdeki temel eğitim kurumlarının birinci devresine bağlı ana sınıfları hâlinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulanma sınıfları olarak da açılabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının nerelerde ve hangi önceliklere göre açılacağı Millî Eğitim Bakanlığınca yönetmelikle düzenlenir.

İş Kanunu'na tabi işyerlerinin hangi şartlarla okul öncesi eğitim kurumu kurmaları gerektiği, Millî Eğitim ve Çalışma Bakanlıkları tarafından birlikte düzenlenecek bir tüzükte gösterilir (M. E. T. K. Madde-21).

B- TEMEL EĞİTİM

I-KAPSAM

Temel eğitim genel olarak 7-14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar (M. E. T. K. Madde-22).

II- AMAÇ VE GÖREVLER

Temel eğitimin amaç ve görevleri millî eğitimin genel amaçlarına ve ilkelerine uygun olarak:

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek
2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır (M. E. T. K. Madde-23).

III- KURULUŞ

1. Temel Eğitim Kurumları

Temel eğitim okulları beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademe eğitim kurumlarından meydana gelir. Birinci kademe sonunda ilkokul, ikinci kademe sonunda temel eğitim diploması (ortaokul diploması) verilir (M. E. T. K. Madde-24).

2. Kuruluş Şekilleri

Temel eğitim kurumlarının birinci ve ikinci kademeleri, bağımsız okullar hâlinde kurulabileceği gibi imkân ve şartlara göre birlikte de kurulabilir.

Nüfusu az ve dağınık olan yerlerde, köyler gruplaştırılarak merkezi durumda olan köylerde temel eğitim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde temel eğitim yatılı bölge okulları kurulur (M. E. T. K. Madde-25).

İLKOKUL

Not: Temel eğitimin birinci kademesi olan ilkokul ile ilgili yönetmelik yeniden düzenlenmiş ve 2. 8. 1972 tarih ve 304 sayılı kararla kabul edilmiştir. 1972-1973 öğretim yılından itibaren bütün ilkokullarda uygulanmaya başlanan bu yönetmelik ve ilkokul programı, IX. Millî Eğitim Şûrası'nın ortaokul ile ilgili kararları uyarınca ele alınacak ve uygulamadan gelen sonuçlar da değerlendirilmek suretiyle yeniden gözden geçirilecektir.

ORTAOKUL

1- AMAÇ VE GÖREVLER

Ortaokul, temel eğitimin ikinci kademesi olarak Türk millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri uyarınca;

1. Öğrencilerin genel eğitimlerini yaş ve gelişim seviyelerine uygun surette sağlamak; onlara günlük yaşantıları ile yakından ilgili bilgi, beceri ve tavırları kazandırmak
2. Öğrencilere ortaöğretim programlarına geçebilmek için gerekli olan temel bilgi ve becerileri kazandırmak
3. Çevrenin coğrafi, ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini de göz önünde tutarak çeşitli iş ve uğraşı alanlarında ilgi ve kabiliyetlerini deneme ve geliştirme fırsatı vermek; böylece ileride işe yönelmede ve meslek seçiminde daha isabetli karar vermelerine yardımcı olmak ile görevli millî bir eğitim ve öğretim kurumudur (Karar- 1).

2- ORTAOKUL PROGRAMININ GENEL NİTELİKLERİ

Yanlış ve erken bir yönelmeyi önlemek ve böyle bir yönelme sonucu normal öğrenim süresini uzatabilecek herhangi bir zaman kaybına yer vermemek için bu kademedeki genel bir öğretim verilir. Ancak öğrencilerin seçmeli dersler, ders dışı eğitsel ve sosyal faaliyetler, öğretmen ve veli ilişkileri, sürekli gözlemler ve rehberlik yolu ile istidat ve kabiliyetlerinin gelişmesi izlenir ve buna göre onlara ortaöğretimin çeşitli programlarına yönelme ve hayata hazırlanma bakımından yardım edilir (Karar-2).

Ortaokul programı, yukarıda sayılan amaç ve görevleri gerçekleştirmek üzere;

1. Öğrencilere temel nitelikte genel kültür kazandıran ortak dersler ile
2. Öğrencinin ihtiyacına ve çevrenin özelliklerine cevap veren seçmeli dersleri ve
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerinin belirmesine, gelişmesine ve kişiliklerinin oluşmasına yardımcı olan
 - a) Rehberlik faaliyetlerini ve
 - b) Eğitsel çalışmalarını kapsar (Karar-3).

3- ORTAK DERSLER

Ortak dersler, öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir. Bu dersler şunlardır: Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, yabancı dil, sanat ve iş eğitimi, müzik, beden eğitimi ve ahlâk. (Karar-4)

4- SEÇMELİ DERSLER

Seçmeli derslerin amacı;

1. Öğrencilerin kendilerine özgü bireysel ilgi ve yeteneklerini tanıyıp anlamalarına ve geliştirmelerine olanak

sağlamak

2. Okul ve çevrenin olanaksızlıklarından doğan eşitsizlikleri gidermeye yardımcı olmak
3. Okul ile çevre arasında yakın bir ilişkinin kurulmasını sağlamak; böylece öğrencilerin hayata ve iş alanlarına uyumlarını kolaylaştırmak ve onları çevrelerinde etkili hâle getirecek nitelikleri kazanmalarına yardımcı olmak
4. Öğrencilerin çeşitli iş ve uğraşı alanlarına yönelmeleri için gerekli rehberlik çalışmalarına katkıda bulunmaktır (Karar 5).

Haftalık ders dağıtım çizelgesinde, iş hayatına yönelten seçmeli dersler için okulun ve çevrenin olanak ve koşullarına göre kullanılmak üzere 8 ders saatlik yer ayrılır. Bu süre, seçmeli dersler için gerekli koşullar hazırlanıncaya kadar, en az 4 saat olarak uygulanır. Listede (*) işaretli derslerden birinin merkezi ders olarak alınması ve diğerlerinin bu merkezi dersi destekleyici nitelikte uygulanması sağlanabilir. Bu konuda 40 okulda yapılmakta olan deneme sürdürülmektedir. Bu deneme sonuçlarına göre seçmeli dersler listesi gözden geçirilecektir (Karar-6).

Öğretmenler kurulu, kendi okulunda yer alacak seçmeli derslerin çeşitlerini, zamanını ve programlarını, öğrencilerin de isteklerini dikkate alarak çevre koşulları öğretmen durumu, eldeki araç ve gereçler ve diğer olanaklara göre kararlaştırır. Bir seçmeli dersin uygulanabilmesi için en az 15 öğrencinin o dersi seçmesi gerekir. Öğrenci sayısı 15'ten az olduğu takdirde o dersin uygulanıp uygulanmaması hakkında, öğretmenler kurulu karar verir. Okul müdürü, her ders yılı başında, okul programında yer alacak seçmeli derslerin günlerini, saatlerini ve yerlerini haftalık ders programında gösterir (Karar-7).

Bir seçmeli derse çeşitli olanların sayısı fazla olduğu yerde çeşitli gruplar kurulur. Özelliğine göre aynı ders için birden fazla öğretmen görevlendirilebilir. Süresi bir yıl geçen seçmeli derslerde yeni başlayanlar daha önce başlamış bulunanlar için ayrı çalışma grupları oluşturulur (Karar -8).

Seçmeli derslerin süresi, konunun gereklerine ve çevre olanaklarına göre saptanır.

Seçmeli derslerden bir kısmı belli mevsimlerde veya tasarılarında yahut kısa bir dönemde olanak ve koşullara teksifi şeklinde yapılabilir.

Bu takdirde okul müdürü, sınıf öğretmenler kurulunun görüşünü alarak seçmeli derslerin saatlerini diğer derslere eklemeye ve yıllık toplam saatini azaltmadan bu derslerden alacağı saatleri seçmeli ders için bir arada toplamaya yetkilidir (Karar -9).

Bir okulun seçmeli derslerinin uygulanmasında, diğer okulların her türlü olanaklarından da yararlanır. Bir okulun bazı öğrenci grupları için seçmeli dersleri öğretmen, atölye ve öğrenci durumu elverişli olan diğer okullar içinde normal veya teksifi programlar hâlinde düzenlenir. Bununla ilgili olarak okullarca hazırlanacak öneriden en geniş ölçüde yararlanılacak şekilde millî eğitim müdürlüğünün başkanlığında ilgili okul müdürlerinden kurulu bir komisyon tarafından hazırlanır ve valiliğin onayı ile yürürlüğe konur (Karar-10).

Öğretmenler kurulu Bakanlıkça kabul edilen bir seçmeli dersin programında, çevrenin özelliklerini ve okulun olanaklarını göz önünde bulundurarak dersin amaçlarına bağlı kalmak kaydıyla bazı konulara ağırlık vermek, bazılarını çıkarmak veya yenilerini eklemek gibi değişiklikler yapabilir. Bu gibi değişiklikler hakkında değerlendirilmek üzere Millî Eğitim Bakanlığına bilgi verilir (Karar -11).

İl danışma kurulu, okul müdürü, öğretmenler ve çevredeki resmî ve özel kuruluşlar, aşağıdaki listede bulunmayan çevrenin sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte gördükleri seçmeli derslerin de okul programlarına alınmasını önerebilirler. Önerilecek bu derslerin programları ve haftalık saatleri, öğretmenler kurulunun kararı ve valiliğin görüşü üzerine Bakanlıkça belirlenir.

Yarı yıl devam eden seçmeli ders de uygulanabilir (Karar-12).

Öğrenciler, seçmeli dersler yerine sınıf öğretmenler kurulunun kararı ile haftanın belli günlerinde iş yerine de gönderebilirler. Bu takdirde öğrencinin işyerindeki çalışması, okul müdürünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir. Öğrencinin bu derste başarı notu, iş yerinin önerisi de dikkate alınarak bu öğretmen tarafından verilir (Karar -13).

Okul müdürü, öğretmenler kurulunun da görüşünü alarak okulda mevcut öğretmenlerden seçmeli dersleri okutacak olanları seçer. Ayrıca bu maksatla bölgedeki okul öğretmenlerinden ve çevredeki uzman ve

ustalardan faydalanılarak mümkünse bunları saptar. Uzman ve usta öğretmenleri özel yönetmeliğine göre geçici olarak görevlendirilebilir (Karar -14).

Listede gösterilen seçmeli ders saatleri bağlayıcı değil, yol gösterici niteliktedir. Öğretmenler kurulu olarak ve koşullara göre ders saatlerini saptamağa yetkilidir (Karar -15).

Öğrenciler her yıl haftada 4–8 saati doldurmak üzere aşağıdaki listeden isteklerine, kabiliyetlerine ve okulun olanaklarına göre öğretmenler kurulunca saptanacak derslerden bir veya birkaçını seçerler. Seçmeli dersler her öğretim yılının ilk iki haftası içinde değerlendirilebilir. (Karar -16)

Okulun açılmasından iki hafta önce seçmeli derslerin hazırlığı tamamlanır. Seçmeli derslerin, öğrencilere karşılanamayacak olan uygulama giderleri okulca sağlanır. (Karar -17)

Seçmeli dersler listesi aşağıdadır. Bu liste bağlayıcı değil, yol göstericidir. Bakanlık, yeni saptanan amaçlara uygun olarak geliştirilmekte ve geliştirilecek olan derslere göre gerek özel derslerle ilgili olarak yukarıdaki maddelerde, gerekse bu liste üzerinde ileride gerekli değişiklikleri yapacaktır. (Karar–18)

SEÇMELİ DERSLER

(*) İş ve Teknik Eğitim

Yıl Olarak Süresi

1

Haftalık Saati

4

İş ve teknik eğitimini bütünü ile almayanlar için:

Ağaç işleri	1-3	2-4
Metal işleri	1-3	2-4
Modelaj işleri	1-3	2-4
Elektrik işleri	1-3	2-4
Mukavva işleri	1-3	2-4
Teknoloji	1-3	2-4
Motor bilgisi ve uygulaması	1-3	2-4
(*) Mahalli el sanatları (Nakış, yün işleri, dokuma, halıcılık, hasır işleri, bakır işleri, gümüş işleri, toprak işler, taşçılık v b.)	1-3	4
(*) Ev ekonomisi	1-3	4

SEÇMELİ DERSLER

Yıl Olarak Süresi

Haftalık Saati

Ev ekonomisini bütünü ile almayanlar için:

Giyim	1-3	2-4
El sanatları	1-3	2-4
Ev yönetimi	1-3	2-4
Çocuk gelişimi ve eğitimi	1-3	2-4
Besinler ve beslenme	1-3	2-4
Toplum ve aile ilişkileri	1-3	2-4
Pratik sağlık bilgisi	1-3	2-4
(*) Uygulamalı tarım	1-3	4

Uygulama tarımı bütünü ile almayanlar için :

Pratik hayvancılık	1	2
Pratik ormancılık	1	2
Pratik balıkçılık	1	2
Pratik arıcılık	1	2
Pratik tavukçuluk	1	2
(*) İşletmecilik	1-3	4

İşletmeciliği bütünü ile almayanlar için :

Kooperatifçilik	1-3	1-2
Muhasebe	1-3	1-2
Pazarlama	1-3	1-2
Daktilo	1-3	1-2
Otel ve lokanta hizmetleri	1-3	1-2
Turizm ve çevre incelemeleri	1	2

(*) Güzel sanatlar eğitimi	1-3	4
Koro	1-3	1-2
Çalgı ve çalgı toplulukları	1-3	1-2

SEÇMELİ DERSLER	Yıl Olarak Süresi	Haftalık Saati
Resim alışmaları spor faaliyetleri ve millî oyunlar	1-3	1-2
Dramatizasyon	1-3	1-2
Güzel konuşma ve yazma	1-3	1-2
Diğerleri:		
Fotoğrafçılık	1-3	1-2
Kampılık ve yavrukurt	1	1-2
Trafik	1	1-2
Kütüphane bilgisi	1	1-2
Yabancı dil	1-3	2-4

(Yabancı dil saati takviyeli yabancı dil öğretime ayrılabilir.)

5- DİN BİLGİSİ

Din bilgisi dersi, isteğe bağlı olarak VI. ve VII. sınıflarda haftada birer saat yer alır. Bu istek kayıt esnasında veli tarafından yazılı olarak okul idaresine bildirilir, veli bu bildirim kayıt bildirisinden açılan özel sütuna yazmak suretiyle yerine getirir. Devam etmeyenler için bu saat serbest saat olarak kullanılır (Karar -19).

6-REHBERLİK VE EĞİTSEL ALIşMALAR

Rehberlik ve eğitsel alışmalar, Bakanlıkça hazırlanan esaslara göre yürütülür.

Her sınıf öğretmenlerine rehberlik için haftada 2 ders saati, eğitsel kol yürütücüsü öğretmene de haftada bir ders saati zaman ayrılır.

Bu saatler öğretmenin kanuni ders saatleri içinde sayılır ve zorunlu ders saati sayısını aştığı takdirde, bu saatler karşılığı ek ders ücreti ödenir (Karar -20).

7- ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

Ortaokulun yukarıdaki esaslara göre görevlerini yerine getirmesini sağlayan ortak ve seçmeli derslerin eşitleri ile bu derslerin sınıflara göre haftalık dağıtımı taslak olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir (Karar -21).

ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ TASLAĞI

ORTAOKUL DERSLERİ	DERSLER	SINIFLARA GÖRE DERS SAATLERİ			
		VI.Snf	VII.Snf	VIII.Snf	Toplam
	Türkçe	5(4+1)(*)	5(4+ 1)	5(4+ 1)	15
	Matematik	4(3+1)	4(3+1)	4(3+1)	12
	Sosyal Bilgiler	3(2+ 1)	3(2+ 1)	4(3+ 1)	10
	Fen Bilgisi	3(2+1)	3(2+1)	3(2+1)	9
	Yabancı Dil	3(2+1)	3(2+1)	3(2+1)	9
	Sanat ve İş Eğitimi	1	1	1	3
	Müzik	1	1	1	3
	Beden Eğitimi	1	1	1	3
	Ahlāk	1	1	1	3
	TOPLAM	22	22	23	67

Seçmeli dersler	Seçmeli dersler Listesi 43 maddedir. Öğrenci her yıl en az 4 saatlik seçmeli ders alır.	4-8	4-8	4-8	12-24
	Din bilgisi	1	1	-	2
	Rehberlik ve eğitsel çalışmalar	3	3	3	9
	Haftalık ders saatleri	30-34	30-34	30-34	90-102
	toplamı				

(*) Parantez içindeki birinci rakam sınıfın bütün öğrencilerine, ikinci rakam gruplara ayrılan haftalık ders saatini gösterir. Sınıfı iki gruba ayırma düzeni Bakanlıkça saptanacak esaslara göre yürütülecektir.

Ayrıca ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, genel mesleki ve teknik ortaöğretim okulların bünyelerindeki ortaokullarda da aynen uygulanır. Bu okullarda seçmeli derslerin yerini alacak olan meslek derslerinin çeşitleriyle bunların uygulama ve laboratuvar çalışmaları, ilgili okulun ikinci devresinin amaçları ve özellikleri dikkate alınarak saptanır ve gerekiyorsa haftalık ders saati artırılabilir. (Karar 22)

C- ORTAÖĞRETİM

1- KAPSAM

Ortaöğretim, en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. (M. E. T. K. Madde-26)

2- ORTAÖĞRETİMDEN YARARLANMA HAKKI

Temel eğitimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkânlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir (M. E. T. K. Madde- 27).

3- AMAÇ VE GÖREVLER

Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

- Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak
- Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Bu görevler yerine getirilirken, öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplumun ihtiyaçları arasında denge sağlanır (M. E. T. K. Madde-28).

4- KURULUŞ

Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir. Belli bir programa ağırlık veren okullara ise teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir.

Nüfusu az ve dağınık olan ve Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir.

Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre Millî Eğitim Bakanlığınca tespit edilir (M. E. T. K. Madde-29).

5- ÇEŞİTLİ PROGRAMLAR

Ortaöğretimin amaç ve görevlerini yerine getirebilmesi için ortaöğretim kurumlarında;

1. Yükseköğretime hazırlayan programlar
2. Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar
3. Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar düzenlenir.

Öğrenciler, ortaöğretimde, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda bu programlardan birine yönelerek yetişme olanağı bulurlar (Karar -23).

Ortaöğretimde çeşitli programlar, öğrencilerin istek ve kabiliyetleri yönünden olan bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine cevap vermek üzere,

1. Bütün programlar için ortak dersler
2. Yükseköğretime hazırlayan özel dersler
3. Seçmeli veya mesleki derslerden oluşur.

Ortak dersler, her programda her öğrenci için zorunlu olan derslerdir.

Özel dersler öğrenciyi, ilerde gireceği yüksek öğrenim dalına yönelten ve ona bu yönde gelişme ve derinleşme olanağı veren, yalnız ilgili programlardaki öğrenciler için alınması gereken derslerdir. Öğrenci yüksek öğrenime girmek istiyorsa, söz konusu özel dersleri almayabilir.

Seçmeli dersler veya meslek dersleri belli bir programa girmiş olan öğrencinin ortak ve özel dersler dışında seçtiği derslerdir. Ortaöğretimde çeşitli programların düzenlenmesinde dersler arasında "aynılık" yerine "denklik" ilkesi uygulanır (Karar-24).

6- BÜTÜN PROGRAMLAR İÇİN ORTAK DERSLER

Ortaöğretim kurumlarında, çeşitli programların ortak dersleri ve haftalık ders saatleri aşağıda gösterilmiştir (Karar-25).

IX. yıl	X. yıl	XI. yıl
T.D.veEdebiyatı 1(4)	T.D.veEdebiyatı 1(4)	Kompozisyon (3)
Matematik 1(4)	M. Güvenlik (2)	T. C. Tarihi (2)
Sosyal Bilimler	Beden Eğitimi (1)	Beden Eğitimi (2)
1. Tarih (2)	Ahlâk (1)	2. Coğrafya (2)
Din Bilgisi (1)	Fiziksel Bilimlere Giriş (4) (isteğe bağlı)	Yabancı Dil (4)
Beden Eğitimi (1)	Ahlâk (1)	Din Bilgisi (1)
		(isteğe bağlı)
(23)	9	8

Her öğrencinin 54. maddede belirlenen ortak derslere ek olarak IX. sınıfta seçmeli dersler arasından beceri kazandıran en az bir uygulamalı ders alınması zorunludur (Karar-26).

Yabancı dil yükseköğretime hazırlayan programlar için zorunlu bir ortak derstir.

Okul müdürü gerekli gördüğü takdirde yabancı dil derslerini A. B. C. kararları hâlinde düzenleyebilir. Bu takdirde öğrenciler yabancı dil bilgilerine göre bu kurlara ayrılır.

Mesleğe veya hayata hazırlanmak isteyenler yabancı dil yerine seçmeli dersler veya meslek dersleri alabilirler.

Seçmeli dersler arasında bulunan yabancı dil saati, takviyeli yabancı dil veya ikinci dil öğrenimine ayrılabilir.

Okulu bitirdiği zaman öğrencinin yabancı dil bilgi seviyesi A, B veya C kuru olarak dosyasına işlenir (Karar- 27).

7- ORTAÖĞRETİMDE YÖNELME (LİSE)

Yönelme temel eğitimde başlar; yanımları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yönelmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam eder.

Yönelme esasları ve çeşitli programlar veya ortaöğretim okulları arasında yapılacak yatay ve dikey geçiş şartları Millî Eğitim Bakanlığınca düzenlenir. (M. E. T. K. Madde -30)

Ortaöğretimde ilgi ve kabiliyetleri belirlenmekle beraber ortaöğretimin başlarında pek çok çocuk henüz yollarını aramakta olduklarından, ortaöğretimin özellikle ilk yılında, öğrencilerin yeteneklerinin daha belirgin olmasına fırsat verilir ve istekle izleyecekleri çeşitli programlar için yönelme olanakları hazırlanır.

Bu amaçla, IX. sınıf programlarının düzenlenmesinde aşağıdaki esaslar göz önünde tutulur:

1. Bu sınıfta;
 - a) Ortaokuldan gelen öğrenciler arasındaki seviye farklarının giderilmesine çalışılır.
 - b) Öğrencilerin ortaöğretimin çeşitli programları için gerekli olan genel kültürü kazanmaları sağlanır.
 - c) Ortaokul sonunda öğrencilere yapılan yönelme tavsiyelerindeki muhtemel yanımları düzeltme olanak ve fırsatı bulunur.
2. Ortak dersler bütün mesleki ve teknik okulların birinci sınıfında da aynen uygulanır; bu okulların amaçlarına göre meslek dersleri için haftalık ders saati artırılabilir.
3. Bu amaçla birinci ve ikinci kanat dönemleri sonlarında, sınıf öğretmenler kurulu, "rehberlik servisi" nin önerisini, öğrencinin isteğini ve sınıf öğretmenlerinin görüşünü de inceleyerek öğrencinin bu sınıftan sonra yönelebileceği programı seçme hususunda öğrenci velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır. Okul idaresi, yıl sonunda yapılan tavsiyeyi öğrencinin okul dosyasına ve karnesine işler. Bu tavsiye zorlayıcı değil, yol göstericidir.

X. yıl programlarına girişte, IX. sınıfta okutulan derslerden veya ders gruplarından aranacak başarı koşulları her programın özelliğine göre ayrı ayrı belirtilir. Bu arada ortaokul başarısı da göz önünde tutulur. (Karar- 28)

8- YÜKSEKÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAMLAR

Yükseköğretime hazırlayan başlıca dört çeşit program vardır.

1. Dil ve Edebiyat
2. Sosyal ve Ekonomik Bilimler
3. Matematik ve Fizik
4. Tabii Bilimler

Bu dört program dört ana yönde öğrencilerin yüksek öğrenime yönelmesini sağlar.

Özellikle küçük yerleşme birimlerinde veya öğrenci sayısı az ortaöğretim kurumlarında bu programlar "birleşik programlar" hâlinde düzenlenmelidir (Karar 29).

9- YÜKSEKÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAMLAR İÇİN ÖZEL DERSLER

Ortaöğretim kurumlarında, yükseköğretime hazırlayan programlar ile hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar için IX, X ve XI. yılların ortak derslerine ek olarak X ve XI. yıllarda yükseköğretime yönelik başlıca 4 değişik programın her birine göre öğrencilerin almak zorunda oldukları özel dersler ve haftalık saatleri aşağıda gösterilmiştir.

1. Dil ve edebiyat alanında yükseköğretime yönelik programın özel dersleri:

X. Yıl

Matematik II (3)
Tarih II (3)
Coğrafya (3)
Fiziksel Bilimler (6)
Yabancı Dil (4)
19

XI. Yıl

Türk Dili ve Edebiyatı III (6)
Felsefe Grubu (Felsefe, Psikoloji,
Sosyoloji, Mantık) (6)
Biyoloji (6)
Yabancı Dil (4)
22

2. Ekonomi ve sosyal bilimler alanında yükseköğretime yönelik programın özel dersleri:

X. Yıl

Matematik II (3)
Tarih II (3)
Coğrafya II (3)
Fiziksel Bilimler (6)
Yabancı Dil (4)
19

XI. Yıl

Ekonomi Grubu (6)
Felsefe Grubu (Felsefe, Psikoloji,
Sosyoloji, Mantık) (6)
Biyoloji (6)
Yabancı Dil (4)
22

3. Matematik-fizik alanında yükseköğretime yönelik programın özel dersleri:

X. Yıl

Matematik II-III (6)
Kimya (6)
Tarih II veya Felsefe
grubundan iki ders (3)
Yabancı Dil (4)
19

XI. Yıl

Matematik (İleri) (6)
Fizik (6)

Coğrafya II (3)
Yabancı Dil (4)
19

4. Tabii Bilimler alanında yükseköğretime yönelik programın özel dersleri:

X. Yıl

Matematik II - III (6)
Kimya (6)
Tarih II veya Felsefe
grubundan iki ders (3)
Yabancı Dil (4)
19

XI. Yıl

Biyoloji (6)
Fizik (6)

Coğrafya II (3)
Yabancı Dil (4)
19

"Matematik- fizik alanında yükseköğretime hazırlayan programlar" ile "tabii bilimler alanında yükseköğretime hazırlayan programların X. yılında yer alan "Tarih II" veya "Coğrafya II" dersleri teknik lise program taslaklarında yer almayacak IX ve XI. yıllarda ortak ders olarak yer alan Tarih ve Coğrafya dersleri ile yetinilecektir (Karar - 30).

10-SEÇMELİ DERSLER

Ortaöğretim kurumlarında seçmeli derslerin amacı;

1. Öğrencilerin hayata çevreye ve iş alanlarına geçmelerini kolaylaştırmak için onlara gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak
2. Onların çeşitli iş alanlarını tanımalarına, bu alanda beceri kazanmalarına yardım etmek
3. Öğrencilere kişisel kabiliyetlerini geliştirme olanağı sağlamak
4. Öğrencilerin yönelecekleri yükseköğretim alanına daha iyi hazırlanabilmeleri için tamamlayıcı bilgi ve beceriler edinmelerine yardım etmek;

5. Öğrencilere boş zamanlarını yararlı bir şekilde kullanma alışkanlığı kazandırmaktır (Karar -31).

Ortaokuldan seçmeli dersler için yer alan 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 numaralı kararlar ortaöğretimdeki seçmeli dersler için de geçerlidir (Karar - 32).

Öğretmenler kurulu, olanak ve koşullara göre, ders saatlerini saptamaya yetkilidir. (Karar - 33)

Seçmeli derslerin, öğrencilere karşılanamayacak olan uygulama giderleri okulca sağlanır. (Karar - 34)

Seçmeli derslerden, meslek liselerinde veya yaygın eğitim kurumlarında başarılan aynı veya benzeri herhangi bir derse de seçmeli ders gibi kredi tanınır. (Karar - 35)
Seçmeli derslerin listesi aşağıdadır: (Karar - 36)

SEÇMELİ DERSLER	SÜRESİ
Genel Endüstri Bilgisi ve Uygulaması	1 yıl
Teknik Resim	1-3 yıl
İnşaat Meslek Resmî	1-3 yıl
Elektrik Bilgisi ve Uygulaması	1-3 yıl
Elektronik Bilgisi ve Uygulaması	1-3 yıl
Teknoloji	1-3 yıl
Trafik	1 yarı yıl
Ev Ekonomisi (Genel)	1-3 yıl
SEÇMELİ DERSLER	SÜRESİ
Giyim	1-3 yıl
Ev Yönetimi	1-3 yıl
Besinler ve Beslenme	1-3 yıl
Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi	1-3 yıl
Toplum ve Aile İlişkileri	1-3 yıl
Ev Dekorasyonu	1-3 yıl
El Sanatları	1-3 yıl
Moda Resmî	1 yarı yıl
Mankenlik	1-3 yıl
Kuaförlük	1-3 yıl
Genel Muhasebe	1-2 yıl
T. C. Anayasası	1 yıl
İstatistik	1 yıl
Kooperatifçilik	1-2 yıl
Pazarlama	1-2 yıl
İşletmecilik Bilgisi	1 yıl
Turizm Rehberliği	1-2 yıl
Genel Hukuk Bilgisi	1 yıl
Daktilo - Steno	1-2 yıl
Genel Tarım Bilgisi ve Uygulaması	1-3 yıl
Sebzecilik, Meyvecilik	1-3 yıl Pratik Hayvancılık (Sığırcılık,
Koyunculuk,	
Kümes Hayvancılığı, Balıkçılık, Arıcılık, v.b.)	1-3 yıl
Genel Sağlık Bilgisi ve Uygulaması	1-3 yıl
Hasta Bakımı	1-3 yıl
Konuşma ve Yazma	1 yıl
Dramatizyon	1 yıl
Kütüphane Bilgisi	1 yıl
Gazetecilik	1-3 yıl
Sanat Tarihi	1-3 yıl
Resim Çalışmaları	1-3 yıl
Çalgı ve Çalgı Topluluğu	1-3 yıl
Koro	1-3 yıl
Spor Faaliyetleri ve Millî Oyunlar	1-3 yıl
Batı Edebiyatı	1 yıl
Jeoloji	1 yarı yıl

Astronomi
Yabancı Dil

1 yarı yıl
1-3 yıl

Seçmeli dersler, müzik, güzel sanatlar eğitimi, beden eğitimi, takviyeli yabancı dil eğitimi gibi derslerin öğrenimine ağırlık veren yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına yönelik ortaöğretim programları hâlinde düzenlenebileceği gibi, bazı okullar seçmeli dersler yerine doğrudan doğruya bu dallardan birine veya birkaçına ağırlık veren liseler hâlinde de kurulabilir.

Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar özellikle teknik liseler ile imam hatip liseleri gibi eğitim kurumlarında uygulanır.

Bu programlarda, karar 25'te belirtilen "bütün programlar için ortak dersler"e ek olarak yükseköğretime hazırlayan programlar için karar 30' da belirtilen özel ders gruplarından biri ile programın mesleğe hazırlama amacına uygun, yeter ağırlıkta meslek derslerine yer verilir.

Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programların düzenlenmesinde, ortak dersler, özel dersler ve meslek dersleri öğretim süresine göre yıllara dağıtılabilir. Ancak, aynı meslek dallarında hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar ile hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlar için IX. sınıfta aynı programlar uygulanır.

Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programların üç yıl üzerindeki öğrenim süreleri personel statülerinde değerlendirilir. (Karar - 37)

11 - HAYATA VEYA İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAMLAR

Ortaöğretim seviyesinde bir öğrenimle yetinmek isteyen öğrenciler ile yükseköğretime hazırlayan programı izlerken bırakmak isteyen öğrenciler için, onları hayata veya iş alanlarına hazırlayan çeşitli programlar düzenlenir.

Bu programlar olanak ve koşulları elverişli olan her türden ortaöğretim kurumlarında uygulanır.

Hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlarda 54. maddede belirtilen "Bütün Programlar İçin Ortak Dersler"e ek olarak hayata veya iş alanlarına hazırlama amacına uygun yeter ağırlıkta meslek derslerine veya karar 36'da yer alan seçmeli derslere yer verilir. (Karar - 38)

Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar ile hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlarla ilgili olarak Bakanlıkça şûraya sunulan ön taslaklar şûrada incelenmiştir.

Yalnızca birkaç program alanına ait örnekler hâlinde hazırlanan söz konusu ders dağıtım çizelgelerini de kapsayacak şekilde denklik ilkesine de uygulamak suretiyle Bakanlıkça yeniden gözden geçirilecek, deneme niteliğinde uygulamaya konulacak ve sürekli olarak geliştirilecektir. (Karar -39)

Mesleki yaygın eğitim kurumlarında izlenerek başarı sağlanan meslek ve atölye derslerinden meslek lisesi derslerine veya 66. maddede yer alan seçmeli derslere denkliği Bakanlıkça kabul edilenler, hayata veya iş alanlarına hazırlayan programların uygulandığı eğitim kurumlarında kredi olarak değerlendirilir. (Karar-40)

Öğretim yılı içindeki pratik öğretim okul atölyelerinde yapılır. Ancak, okul-sanayi ilişkilerini geliştirmek ve öğrencileri gerçek iş hayatına hazırlanmak amacıyla bu çalışmalar, sanayi ve iş yerlerinde de yapılabilir.

Pratik öğretiminin yapılacağı işyerleri, okul müdürünün başkanlığında ilgili bölüm öğretmenlerinden ve iş yeri temsilcilerinden meydana gelecek bir komisyon tarafından incelenir ve program amaçlarına uygun bir pratik öğretimin yapılabileceği saptandıktan sonra, pratik öğretimin yapılması konusunda Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik esaslarına uygun olarak iş yeri ile protokol düzenlenir.

Pratik öğretimin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamak için, haftalık, aylık veya yıllık programlar, amaç ve muhtevayı zedelememek suretiyle teksifi bir şekilde işlenebilir veya dersler bloklaştırılabilir. Pratik öğretimde öğrencilerin çalışması okul müdürlüğünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir. (Karar - 41)

XII - ORTAÖĞRETİMDE YATAY VE DİKEY GEÇİŞLER

Ortaöğretimde yükseköğretime hazırlayan programlardan hayata veya iş alanlarına hazırlayan herhangi bir programa geçilebileceği gibi, hayata veya iş alanlarına hazırlayıcı bir programdan yükseköğretime hazırlayan herhangi bir programdan birine de geçilebilir. Bu geçiş olanakları öğrenim süresi içinde ek programlarla olabileceği gibi

herhangi bir programı başararak diploma almış olanlar ile diploma almadan okuldan ayrılmış bulunanlara da tanınır. İstekliler eksik derslerini, gerekiyorsa ayrıca düzenlenecek standart kurslar sistemi ile veya okul dışından sınava girmek suretiyle tamamlayabilirler.

(Karar -42)

XIII - ORTAÖĞRETİMDE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ

Ortaöğretim kurumlarında çeşitli programlar, ders geçme ve kredi toplama düzenine göre tamamlanır. (Karar -43)

1- DERSLERİN KREDİSİ

Bir öğretim yılı boyunca haftada bir ders saati olarak okutulan derse bir kredi verilir. Yalnız bir yarı yıl okutulan bir saatlik derse yarım kredi tanınır.

Ders geçme ve kredi düzeninin uygulanabilmesi için dersler belli kredili standart kurslar hâlinde düzenlenir. (Karar -44)

2. LİSE DİPLOMASI

Ortaöğretimde hangi programda olursa olsun lise diplomasına hak kazanabilmek için ortak derslerde başarılı olmak kaydıyla, her öğrencinin bir ders yılında en az 30 kredi olmak üzere 3 yıllık öğretim kurumlarında en az 90 dört yıllık öğretim kurumlarında en az 120 kredilik bir öğrenimi başarıyla tamamlanması gerekir. Meslek dallarının özelliğine göre gerekli krediler Bakanlıkça ayrıca saptanır.

Ortaöğretim sonunda gerekli krediyi tamamlayanlara lise diploması verilir.

Ayrıca verilecek bir belge üzerinde ise alınan derslerdeki başarı dereceleri ile diğer değerlendirme sonuçları öğrencinin toplu dosyasındaki kayıtlara dayalı olarak belirtilir.

Yükseköğretim kurumlarına girişte veya bu kurumların giriş sınavlarına katılmada ek belge belirtilen bilgiler ilgili yükseköğretim kurumları tarafından değerlendirilir. (Karar -45)

3. SEÇMELİ DERSLERLE KREDİ TAMAMLAMA

Yükseköğretime devam etmeyi düşünmeyen veya yukarıdaki maddedeki ön şartları sağlayamayan öğrencilerin, lise diplomasına hak kazanabilmeleri için, ortak derslerin dışında, sınıf öğretmenleri veya rehberlik örgütünün yardımıyla ve okul olanakları da göz önünde bulundurularak ilgi, istek ve kabiliyetlerine göre 90 krediyi tamamlayacak şekilde bir öğrenim planını gerçekleştirmeleri gerekir. (Karar -46)

4. DERS SEÇİMİNDE REHBERLİK

Ortak dersler dışındaki derslerin seçim işinde, sınıf öğretmenleri veya rehberlik örgütü öğrencinin ilgisini, başarısını ve yönelmek isteği alanı göz önünde bulundurularak kendisine yardımcı olurlar. (Karar -47)

5- YÜKSEKÖĞRETİME GEÇİŞ

Ortaöğretim yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlarını bitiren öğrencilere, yetiştirdikleri yönde, üniversitelere, akademiye ve yüksekokullara girmek için aday olma hakkı tanınır.

Hangi fakülte, akademi ve yüksekokullara hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri ilgili kurumlarca kararlaştırılır. Giriş şartlarının tespitinde ve uygulamada Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili kurumlar arasında iş birliği yapılır.

Giriş, ya yalnızca diplomadaki derecelere ve notlara göre, ya merkezi müsabaka imtihanları sistemiyle, ya da her kurum tarafından münferit olarak düzenlenebilir. (M.E.T.K.Madde -31)

XV - DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ İLE İLGİLİ ESASLARIN UYGULANMASI

Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeni ile ilgili esaslar 48 - 80. maddeler uyarınca denemeye konacak ve deneme sonuçlarına göre geliştirilecektir.

Ders dağıtım çizelgeleri ve ders çeşitlerinin alacağı son şekle göre mevcut bütün ders programları gözden geçirilecek ve bunlardan gerekli görülenler ile seçmeli derslerin programları yeniden hazırlanacaktır. (Karar -48)

XVI - ORTAÖĞRETİMDE YILLIK DERS ÇEŞİDİNİN AZALTILMASI VE DERSLERİN TEKSİFİ OLARAK OKUTULMASI

"Ortaöğretimde yıllık ders azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması" uygun görülmüştür. Bu maksatla hazırlanan iki ders dağıtım çizelgesi taslağı aşağıya çıkarılmıştır.

Ortaöğretimde öngörülen ders geçme ve kredi düzeni ile ilgili denemeler yapıp uygulama genelleştirilinceye kadar geçecek dönem içinde, aşağıda önerilen ders dağıtım çizelgeleri uygulanacaktır. Uygulama 1974-1975 öğretim yılında liselerin IX. sınıfından itibaren başlayacak ve üç yılda genelleşmiş olacaktır. 1974-1975 öğretim yılında liselerin X. ve IX. sınıflarında bulunan öğrenciler izledikleri ders dağıtım çizelgelerine göre öğrenimlerini tamamlayacaklardır. (Karar-49)

BÜTÜN LİSELERDE (MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULAYANLAR HARIÇ) UYGULANACAK

HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ TASLAĞI (Karar -50)

DERSLER	IX. Yıl	X. Yıl		XI. Yıl		Üç Yıllık Top.	
		Fen	Ed.	Fen	Ed.	Fen	Ed.
Türk Dili ve Edebiyatı	5	5	5	2	6	12	16
Matematik	5	6	6	6	-	17	11
Yabancı Dil	4	4	4	4	4	12	12
Coğrafya	5	-	-	-	-	5	5
Tarih	-	4	4	2	2	6	6
Sanat Tarihi	-	-	2	-	-	-	2
Felsefe grubu (Psikoloji, Mantık, Felsefe, Sosyoloji)	-	-	-	4	8	4	8
Ahlâk	1	1	1	-	-	2	2
Millî Güvenlik	-	-	-	2	2	2	2
Tabiat Bilgisi	6	-	-	-	-	6	6
Kimya	-	6	4	-	-	6	4
Fizik	-	-	-	8	6	8	6
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1	3	3
Seçmeli (Resim, Müzik, Yabancı Dil)	2	2		1	1	5	5
Din Bilgisi	1	1	1	-	-	2	
TOPLAM	30	30	30	30	30	90	90
Rehberlik ve Eğitsel Çalışmalar	3	3	3	3	3		

MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULANACAK HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ TASLAĞI (Karar - 51)

DERSER	IX yıl	X. yıl		XI. yıl		
		Fen	Ed.	Mat.	Tab.	Ed.
Türk Dili ve Edebiyat	5	4	5	2	2	6
Yabancı Dil	4	4	4	4	4	4
Coğrafya	5					
Tarih		4	4	2	2	2

Sanat Tarihi			3			
Felsefe Grubu				4	8	
Ahlâk	1	1	1			
Millî Güvenlik				2	2	2
Matematik	5	5	2	8	(*)	
Biyoloji					6	6
Kimya				6	6	
Fizik		8				
Fen Bilgisi	4		6			
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1	1
Seçmeli	2	2	2	1	1	1
Din Bilgisi	1	1	1			
Seminer	2		1			
TOPLAM	30	30	30	30	30	30

*)Tabii bilimler kolunda öğrenci seçmeli olarak ya 4 saat matematik ya da 2 saat jeoloji alacaktır. Matematik alanlar için haftalık ders saati sayısı 32'dir.

Bu iki ders dağıtım taslağının hazırlanmasında aşağıdaki esaslar göz önünde tutulmuştur. (Karar -52)

1. Lise programlarındaki derslerin çeşitleri, müfredatı ve üç yıllık toplam haftalık ders saati sayıları genellikle aynen alınmıştır.
2. Bütün üç yılda 98 saat tutan haftalık ders saati sayısı, özellikle çift öğretimde karşılaşılan güçlükleri gidermek için, 90'a indirilmiş ve bu nedenle bazı derslerin ders saati sayılarında aşağıdaki ayarlamalar yapılmıştır:

a) Yabancı dil bütün sınıflarda ve kollarda dörder saat olarak saptanmış, böylece edebiyat kolunda 3, fen kolunda 1 saat azalma olmuştur.

b) Edebiyat kolunda matematik, fizik, tarih, coğrafya, sanat tarihi, millî güvenlik, derslerinden birer saat, fizikten 2 saat, kimyadan da 3 saat azaltılmış ve IX. ve X. sınıflarda birer saat ahlâk dersi konmuştur.

Bu ayarlamalar, ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teklifi olarak okutulmasının sağlanacağı yararlarla, program uygulamasını aksatmayacaktır.

3. Dersleri yıllara teksif ederken dersler arası bağıntı dikkate alınmıştır.
4. Temel araç dersler olan anadil, matematik ve yabancı dilde gereken süreklilik sağlanmıştır.
5. Bazı dersler için "özel derslik" düzeni getirebileceği düşünülmüştür.
6. Edebiyat kolunda astronomi okutulmayacaktır.
7. Psikoloji, mantık, sosyoloji ve felsefe derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı "felsefe grubu dersleri" adı altında tek not hâlinde değerlendirilecektir.
8. Cebir geometri ve astronomi derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı matematik adı altında tek not hâlinde değerlendirilecektir.
9. Türk dili ve edebiyatı ve kompozisyon "derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı "Türk dili ve edebiyatı" adı altında tek not hâlinde değerlendirilecektir.
10. "Modern fen ve matematik programlarının uygulandığı 100 lise ve 89 ilk öğretmen okulunda uygulanacak haftalık ders dağıtım çizelgesi taslağı" nın hazırlanmasında, ayrıca dikkate alınan esaslar aşağıda sıralanmıştır.
 - a) Bu okullarda son sınıfta fen ve edebiyat kolu yerine şu üç kol vardır. Dil ve edebiyat, matematik, edebiyat, matematik, tabii bilimler,
 - b) Yeni ders olarak, fiziksel bilimlere giriş (fizik-kimya) ve fiziksel bilimler II dersleri konmuştur.
 - c) Kollara göre üç ayrı düzeyde matematik vardır.

- ç) Fen ve matematik derslerine ayrılan saatler normal liselerin programlarından farklıdır ve genellikle daha azdır.
d) Tabii bilimler kolunda öğrenci seçimli olarak, ya 4 saat matematik, ya da 2 saat jeoloji alacaktır. Matematik alanlar için haftalık ders saati sayısı 32'dir.
e) Matematik ve fen dersleri kalan dersler normal liselerde okutulan derslerin aynıdır.

11. Bütün derslerin bitirme sınavları o yılın sonunda yapılacak ve notlar diploma defterine işlenecektir.
12. Rehberlik ve eğitsel kol çalışmaları çizelgedeki haftalık ders saati toplamına göre çarşamba günü öğleden sonra yapılır. Rehberlik çalışmaları için sınıf öğretmenlerine iki saat, eğitsel kol çalışmaları için sınıf öğretmenlerine iki saat, eğitsel kol çalışması ile görevli öğretmenlere bir saat ek ders ödenir.
13. Ortaöğretimde seçilen Din Bilgisi dersi, okul müdürlüklerince, normal ders saatlerine ayrılan saatler içine konarak okutulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İÇİNDE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

A-DEĞERLENDİRMENİN GENEL İLKELERİ

I-DEĞERLENDİRME SÜREKLİ BİR SÜREÇ OLARAK DÜŞÜNÜLMEKTEDİR

Değerlendirme belirli zamanlarda bazı sorunlar için yapılan bir iş değil öğrencinin okula girmesi ile başlayıp en az okuldan ayrılmasına dek sürecek bir süreç olarak anlaşılmalıdır. Buna bağlı olarak, öğrenci hakkında yapılan gözlemlerin ve değerlendirme sonuçlarının geliştirilecek bir "toplu dosya"da kayda geçirilmesi ve bu dosyanın öğrenci ile bir sınıftan diğerine geçişi sağlanmalıdır. Ayrıca, bir yandan bu ilkeye uygun olarak saptanacak yönetmelik hükümleri ile uygulamaya ilişkin genelge vb. hükümler getirilmeli öbür yandan da değerlendirme modelinin dinamik tutulmasına ve yenilikler yönünden değişebilir özelliği taşınmasına özen gösterilmelidir. (Karar-53)

II- DEĞERLENDİRMEDE BÜTÜNLÜK ESAS ALINMALIDIR

Geliştirilip uygulanmaya konacak değerlendirme modeli tüm eğitim kademelerini kapsamalı ve değişik kademeler arasındaki ilişkileri belirlemelidir. Hazırlanacak yönetmelikler, genel ilkeler çerçevesinde, farklı kademeler ve uygulamalar için özel hükümlere fırsat verecek esnekliğe sahip olmalıdır. (Karar 54)

III- DEĞERLENDİRMEDE TUTARLILIK SAĞLANMALIDIR

Değişik eğitim kademeleri ile farklı uygulamalarda yapılacak değerlendirmeler genel ilkeleri ve uygulama hükümleri yönünden birbiri ile tutarlı olmalıdır. (Karar-55)

IV- DEĞERLENDİRME MODELİ BASİT VE ANLAŞILABİLİR OLMALIDIR

Değerlendirme modeli ile buna dayalı uygulama hükümleri mümkün olduğu kadar kolay anlaşılır ve farklı yorumlara imkân vermeyecek şekilde düzenlenmelidir. Böylece hem eş uygulamalar için zemin hazırlamalı hem de ilgililerin modeli benimsemeleri kolaylaştırılarak uygulamada belirebilecek tereddüt ve aksaklıklar muhtemel çalışmalarla önlenmelidir. (Karar-56)

V- DEĞERLENDİRME MODELİ VE İLGİLİ HÜKÜMLER UYGULANABİLİR OLMALIDIR

Değerlendirme modeline dayalı olarak getirilecek uygulama hükümleri teknik gereklerle ülkenin mevcut koşulları arasında uygun bir denge sağlanmalıdır. Gelişmeler dikkate alınarak yeni ilkeler ve uygulama hükümleri getirilirken, bu yeniliklerin modelde genel sistemde bütünlüğü bozup bozmayacağı ve mevcut koşullar altında ne derece doğrulukla uygulanabileceği dikkate alınmalıdır. (Karar57)

VI - DEĞERLENDİRME ÇOK YÖNLÜ VE KAPSAMLI OLMALIDIR

Öğrenciler hakkında yapılacak değerlendirmeler öğrencinin tüm özellikleri ve içinde bulunduğu koşullar dikkate alınarak yapılmalıdır. Ayrıca, her konuda yapılacak değerlendirmelerin yeterince kapsamlı ve birden çok gözlemlere dayalı olması sağlanmalıdır. Yapılan değerlendirme sonuçları "toplu dosya" ya da "gelişim karnesi" düzeni içinde

toplanmaktadır. Gerekli yöneltme çalışmaları ile duyurma ve kararlarda bu dosyadan da yararlanılmalıdır. (Karar- 58)

VII - DEĞERLENDİRME TÜM İLGİLİLER TARAFINDAN ORTAKLAŞA YÜRÜTÜLEN BİR SÜREÇ OLARAK ELE ALINMALIDIR

Değerlendirme işine öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler veliler ve diğer ilgililer katılmalıdır. Bu yolla hem değerlendirmenin çok yönlü ve kapsamlı olması hem de öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımaları ve değerlendirme sonuçlarından yararlanmaları sağlanmalıdır. Bu husus özellikle öğrenim zorluklarının teşhisi ve giderilme yollarının aranmasında, ölçme sonuçlarının öğrencilerle tartışılmasında ve yöneltme çalışmalarında önem kazanacaktır. (Karar-59)

VIII - DEĞERLENDİRMEDE AÇIKLIK VE KARŞILIKLI GÜVEN ESAS OLMALIDIR

Değerlendirme koşulları değerlendirilen tarafından açıkça ve önceden bilinmeli ve değerlendirme modeli karşılıklı güven duygusunun gelişip sürdürülmesine yardımcı olmalıdır.

Hazırlanacak uygulama hükümlerinde bu yönde gerekli tedbirler getirilmelidir. Böylece değerlendirmelerinin değerlendirmeye ve sisteme güveni sağlamalıdır. (Karar - 60)

IX- DEĞERLENDİRME MODELİ VE UYGULAMALARI DEĞERLENDİRMELİ VE ZAMAN ZAMAN DEĞERLENDİRİLEREK GEREKLİ AYARLAMALAR VE DÜZENLEMELER YAPILMALIDIR

Bunun için, değerlendirme modeli ile uygulama hükümlerinin nasıl uygulandığı ve ne sonuçlar verdiği ile karşılaşılan güçlükler hakkında zaman zaman düzenli bilgiler toplanmalı ve bu bilgilerin ışığı altında modelde ve uygulama hükümlerinde gerekli değişimler ve ayarlamalar yapılmalıdır. (Karar -61)

X - DEĞERLENDİRME ÖĞRENCİLERİN YA DA ÖĞRENCİ GRUPLARININ ÖZEL DURUMLARI DİKKATE ALINARAK DÜZENLENİP YÜRÜTÜLMELİDİR

Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri yönünde gelişip eğitilmeleri esas olduğuna göre, değerlendirmede bireysel ayrılıklara önem verilmelidir. Bunun için de okullarda ya da sınıflarda ortaya çıkacak özel ilgi ve yetenek gruplarının durumlarını dikkate alan uygulama hükümleri getirilmelidir. (Karar -62)

B - ÖLÇME İŞLEMİNE İLİŞKİN İLKELER

Ölçme işleminde kullanılacak ölçme araçlarının kapsamı eğitim ve öğretiminin amaçlarına uygun olmalıdır. (geçerlik ilkesi) (Karar -63)

Ölçme işlemleri ile ölçme araçları "yeterince hatasız" ya da hatalarından arınmış olmalıdır (güvenlik ilkesi). (Karar - 64)

Ölçme araçlarının, özellikle sınavların, güçlük derecesi yapılacak değerlendirmenin amaçlarına uygun olmalıdır (geçerlik-güvenirlik ilkeleri). (Karar65)

Ölçme işinde esas alınacak ölçek ya da ölçekler, ölçme hatalarını ve işlemsel güçlükleri azaltıcı nitelikte olmalıdır (güvenlik ilkesi). (Karar -66)

Ölçme işleminde izlenecek yöntemlerle kullanılacak ölçme araçları kullanışlı olmalıdır (geçerlik-güvenirlik ilkeleri). (Karar -67)

C- ÖLÇME SONUÇLARININ KULLANILMASINA İLİŞKİN İLKELER

Değişik eğitim basamaklarında aynı değerlendirme ölçeği (not verme sistemi) kullanılmalıdır. (Karar -68)

Ölçme ölçeği ile değerlendirme ölçeği mümkün olduğu takdirde ayrılmalı, uygulama koşullarının uygun olmadığı durumlarda ise ölçmede değerlendirme ölçeği aynen kullanılmalıdır.

Değerlendirme ölçeği ile ölçme ölçeğinin ayrılması teknik açıdan yararlıdır. Bunun doğal bir sonucu olarak, ölçmede esas alınan sayı sisteminden farklı olan harf sistemi değerlendirme ölçeği olarak bazı kurumlarca uygulanmaktadır. Ancak, böyle bir ayırım yapıldığı zaman ölçme ölçeğinden değerlendirme ölçeğine ya da değerlendirme ölçeğinden ölçme ölçeğine geçişin gerekli kıldığı bazı teknik zorunlar vardır. Bu sorunları yerine getirmek ise bazı istatistiksel işlemlerin uygulanmasını gerektirir.

Bu işlemlerin gereğince uygulanabilmesi de ilgililerin bu konuda yeterince yetişmiş olmalarına, bu iş için bir miktar zaman ayırabilmelerine ve bazı fiziksel olanakların varlığına bağlıdır. Bu olanakların yokluğu ya da eksikliği hâlinde genellikle notlar harflerle gösterilmekle beraber aslında yapılan iş ölçme ölçeği ile değerlendirme ölçeğini tek bir ölçek kabul ederek uygulamaları bu yönde yürütmekten ibarettir. Bu duruma ve ülkemiz koşullarına göre, daha önce belirtilen bütünlük, tutarlık ve uygulanabilirlik ilkelerine uyararak ölçme değerlendirme ölçeklerinin bir tutulması uygun görülmektedir. Buna göre, beşli sayısal sistem kullanılmalı; resmî kayıtlarda ve gerekli görülecek yerlerde bu sayıların karşılığı olan ve başarı derecesi bildiren sıfatlar belirtilmelidir. (Karar -69)

Seçilecek ölçekte başarısızlık yalnız kategori başarı ise kendi içinde sıralı dört kategori hâlinde gösterilmelidir.

Madde 100 ve 101 de belirtilen hususlara dayalı olarak getirilen ölçek aşağıdadır.

Ölçek Değeri	Değer Hükümü	Sıfat Karşılığı
5	Pekiyi	
4		iyi
3	Geçer	Orta
2		Geçer
1	Geçmez	Geçmez

(Karar -70)

Birden çok ölçmelere dayanan değerlendirmelerde ölçme sonuçlarına önemlerine ve kapsamlarına göre farklı ağırlıklar verilmelidir. (Karar -72)

Ölçme sonuçlarından değerlendirmeye geçişte eğitim ve öğretimin amaçları ile sınıfın başarı dağılımı ve bir öğrencinin bu dağılımdaki yeri dikkate alınmalıdır. (Karar -73)

Ölçme değerlendirmede ortaya çıkacak hataları azaltmak için değerlendirme birden çok sayı ve türde ölçme sonucuna (sınava) dayanmalıdır.

1. Bir öğretim yılı iki dönem olarak ele alınmalı; sınavlar bir dersin özelliğine göre yazılı, sözlü ya da uygulamalı veya bunların karışımı olmalıdır.
2. Sınavlar öğrencilere usanç vermeyecek, onları sürekli öğrenmeye yöneltecek sıklıkta yapılmalıdır. Her dönemde, birbirinden aralı verilen, en az iki ara sınavı ile bir dönem sonu sınavı yapılmalı ve bu sınavların zamanı önceden saptanıp ilgililere duyurulmalıdır. (Karar -74)

Her sınavın okul idaresince veya ders öğretmenince kabul edilebilecek özürler nedeni ile yalnız bir sefer engeli yapılabilmelidir. (Karar -75)

Öğretim yılı sonunda yapılacak değerlendirmede bir dersin nihai notu saptanırken ara ve dönem sonu sınavlarına genel ilkelere uygun şekilde saptanacak ağırlıklar verilmelidir. (Karar- 76)

Öğretim yılı sonunda her dersten nihai not olarak geçer notlardan birini alanlar doğrudan sınıf geçmelidir. Bir ya da daha çok dersten aldığı nihai not "geçmez" durumda olanlar okulca açılacak yetiştirme kurslarına devam etmeli, kurslardan sonra bir ya da daha çok dersten "geçmez" not alan öğrencilerin durumları not ortalamaları dâhil, Bakanlıkça saptanacak ölçütler göz önünde tutularak sınıf öğretmenler kurulu tarafından karara bağlanmalıdır. Ancak, yetiştirme kursları sonunda yapılacak sınavların sonuçları alınmadan başarı ortalaması ya da kurul kararı ile sınıf geçirilmemelidir. (Karar -77)

Değerlendirmede dersler arasında ayrıcalık yapılmamalıdır.

Sınıf geçme ve okul bitirmede bazı derslere diğerlerinden daha çok ya da daha az önem verilmemelidir. Çalışma alanlarına verilecek bağıl önem haftalık ders saati sayısını ayarlama yoluyla sağlanmalıdır. Bunun bir gereği olarak da öğrencilerin başarı ortalamaları hesaplanırken her desten alınan not ilgili dersin haftalık ders saati sayısı ile çarpılmalıdır. (Karar -78)

Her öğretim kademesi için tek diploma verilmelidir. Ancak, mezunların başarı durumlarındaki farklılıklar toplu dosyada yer alacak kayıtlara dayalı ve alınan derslerdeki başarı derecesi ile diğer değerlendirme sonuçlarını ayrıntılı olarak gösteren bir belgede belirtilmelidir. (Karar -79)

Bir öğretim kademesini bitirmede verilecek diploma üzerinde mezuniyet derecesi gösterilmelidir.

Bu derece hesaplanırken öğrencinin ilgili kademe süresince aldığı notların ağırlıklı ortalaması esas alınmalıdır.

Bir öğretim kademesi bir üst öğrenim kademesine kabul için mezunlarının "yeterli" ya da "yetersiz" olduğunu diploma üzerinde belirtmemelidir. Bu husus ve giriş şartları, yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınarak üst öğrenim kurumunca karara bağlanmalıdır. (Karar-80)

Bir öğrenim kademesini bitirmek için kademe sonunda ayrıca bir bitirme sınavı yapılmalıdır. (Karar-81)

Bir öğretim kademesindeki başarı durumu üst öğrenim kurumuna giriş için yeterli olmadığı görülenlere çeşitli yollarla bu eksikliklerini tamamlama hak ve olanağı tanınmalıdır. (Karar-82)

Önerilen ilkelere uygun olarak geliştirilecek değerlendirme modeli ile uygulama hükümleri önce seçilecek birkaç okulda düzenli bir denemeye tabi tutulmalı; bu deneme değerlendirmeli, değerlendirmeden elde edilecek sonuçlara göre gerekli düzeltme ve ayarlamalar yapılarak yaygın uygulamaya geçilmelidir. (Karar -83)

Ç- DENEME PROJESİ

Öğrenci akışını düzenleyen kurallar ile ilgili olarak yukarıda saptanan ilkelerin ışığında temel çalışma dokümanının 159-221 paragraflarında ve ayrıca 331-334 paragraflarında belirtilen öneriler Bakanlıkça gözden geçirilerek bu husustaki deneme projesi hazırlanacaktır. (Karar -84)

İKİNCİ KISIM

1974-1975 ÖĞRETİM YILINDA YENİ SİSTEMLE İLGİLİ UYGULAMA PLANI

(Bu kısımda, daha önceki kısımda yer alan kararlardan 1974-1975 öğretim yılında hangilerinin ne ölçüde uygulanacağı gösterilmiştir. Ayrıntılı uygulama planı Bakanlıkça ayrıca hazırlanacaktır.)

I- İlkokul ve ortaokul programları kaynaştırılmış bir bütün hâlinde yeniden düzenlenecektir.

İlkokul Türkçe programı ile ortaokul Türkçe ve dilbilgisi programı temel eğitimin amaçlarına uygun olarak bütünleştirilecek; bu maksatla mevcut ortaokul programı gözden geçirilecek ve yarışma açma veya komisyon kurma yolu ile tek kitap yazdırılacaktır. (Karar -85)

İlkokul ve ortaokul matematik programları gözden geçirilerek modern kavramların programında yer alması yolundaki çalışmalar sürdürülecek ve yarışma açma veya komisyon kurma yolu ile tek kitap yazdırılacaktır. (Karar -86)

İlkokulların IV. ve V. sınıf Sosyal Bilgiler programı ile ortaokul Sosyal Bilgiler programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak kaynaştırılmış bir bütün oluşturulacak şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir. Bu maksatla hazırlanmış olan program taslağı Tebliğler Dergisinde yayımlanacak ve yeni programa göre IV, V, VI, VII ve VIII. sınıflar için yarışma açma veya komisyon kurma yoluyla Bakanlıkça tek kitap yazılacaktır. (Karar -87)

İlkokul IV ve V. Fen Ve Tabiat Bilgileri programı ile ortaokul Fen Bilgisi programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak "fen bilgisi" adı altında kaynaştırılmış bir bütün oluşturulacak şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir. Bu maksatla hazırlanmış olan program taslağı Tebliğler Dergisinde yayımlanacak ve yeni programa göre IV, V, VI, VII, VIII. sınıflar için tek kitap yazdırılmak üzere ödüllü yarışma düzenlenecek veya komisyon kurarak yazdırılacaktır. (Karar- 88)

II- Yeni yabancı dil programları geliştirilecektir.

Ortaokullar için geliştirilen yeni yabancı dil programları geliştirilecektir. (Karar-90)

III- Sekiz yıllık okul programı denemesi sürdürülecektir.

Yatılı bölge okullarımızda denenmekte olan temel eğitim program geliştirme çalışması sürdürülecek ve alınan sonuçlar değerlendirilecektir. (Karar -91)

IV Ortaokul yeni ders dağıtım çizelgesi uygulamaya konacaktır.

Ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarına uygun olarak, VI. sınıftan itibaren bütün okullarda uygulamaya konacaktır. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının birinci devrelerinde, seçmeli dersler yerine, ikinci devrenin amaç ve özellikleri de dikkate alınarak meslek dersleri verilecektir. (Karar -91)

V- Ortaöğretimde yıllık ders çeşidi azaltılacak ve dersler teklifi olarak okutulacaktır.

(Bakınız madde 80 -83)

VI- Program geliştirme çalışmaları araştırma projeleri hâlinde sürdürülecektir

Program geliştirme çalışmaları IX. Millî Eğitim Şûrası'nda kararlaştırılan ders dağıtım çizelgesi çerçevesinde ele alınacak ve orta öğretimde;

1. Yükseköğretime hazırlayan
2. Hem mesleğe hem yükseköğretime hazırlayan
3. Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programların ortak derslerine ve iş alanlarına hazırlayan programların ortak derslerine ve seçmeli derslerine ait ders programlarının gözden geçirilmesi veya yeniden hazırlanması yolunda girişilen çalışmalar sürdürülecektir. (Karar -93)

Modern fen ve matematik programlarının 100 lise ve 89 ilk öğretmen okulunda uygulanması ile ilgili araştırma projesi sürdürülecektir. Ayrıca, modern Fen ve Matematik programları, olanak ve koşullara göre, bazı liseler ile deneme niteliğinde olmak üzere bazı teknik lise ve meslek liselerinde de uygulanacaktır. (Karar -94)

Yabancı dil öğretimini geliştirmek üzere Avrupa Konseyi ve ilgili ülkelerin katkısı ile ortak bir proje hâlinde yürütülmekte olan "Yabancı Dil Öğretimini Geliştirme Projesi" çerçevesindeki çalışmalar sürdürülecektir. Proje çerçevesinde,

1. Giriş
2. Başlangıç
3. Orta
4. İleri olmak üzere başlıca dört seviyede geliştirilmekte olan;
 - a. Öğrenci kitapları
 - b. Görme araçları
 - c. İşitme araçları
 - ç. Öğretmen kitaplarının denenmesi ve denenilen malzemenin uygulanması ve dağıtımı sağlanacaktır. (Karar -95)

IX. sınıf için Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Elektrik ve Elektronik ve Uygulaması, Teknik Resim, Genel Endüstri Bilgisi Ve Uygulaması, Tarım ve Uygulaması, Ticaret Bilgisi ve Uygulaması derslerine ait yeni program taslakları hazırlanmış ve Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır. Bunlara uygun ders kitaplarının yazdırılması için hem Bakanlıkça yetkili komisyonlar kurulmuş hem de serbest sebatına açık tutulmuştur. Bu çalışmalara, devam olunacaktır. (Karar -96)

Fen bilimleri ve yabancı dil eğitimi ile ilgili projelerden edinilen tecrübelerin ışığında diğer derslerin programlarının da "araştırma projeleri" hâlinde Bakanlıkça geliştirilmesine çalışılacaktır. Bu maksatla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 1974 bütçesine araştırma ödeneği konmuştur. (Karar - 97)

Teknik ve meslek liselerinin mesleğe yönelik derslere ve uygulamalara ait programlarının ve temrin yapıtlarının, araştırma projesi hâlinde, Bakanlıkça geliştirilmesi bir plana bağlı olarak yürütülecektir. Bu maksatla fen projesinde olduğu gibi, mesleki ve teknik öğretim alanında bir projenin öncelikle geliştirilmesi ve bu projede, bilim adamlarımızın, mesleki ve teknik öğretim kurumları temsilcilerinin, işveren ve işçi kesiminden de temsilciler bulunması sağlanacaktır. (Karar -98)

Temel eğitim ve orta öğretim Din Bilgisi programları gözden geçirilecek; bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığı ile iş birliği yapılacaktır. (Karar -99)

VII- Yeni Programlar Denendikten Sonra Genelleştirilecektir.

Yeni programların uygulamaya konmasında sırasıyla aşağıdaki yol tutulacaktır:

1. Hazırlanan yeni ders kitapları ve diğer öğretim araçlarının deneyerek uygulanacağı okullar çeşitli bölgelerden ve şartları değişik olan okullar arasından seçilecektir.
2. Bu okullarda yeni programları deneyecek olan öğretmenler seminerlere alınacaktır.
3. Uğurlama, Bakanlık yetkilileri ve Bakanlık Müfettişleri tarafından izlenecek, yönetici ve öğretmenlere gereken rehberlikte bulunulacaktır.
4. Uğurlama sonunda yapılacak değerlendirmelerde yararlanılmak için anketler düzenlenecektir.
5. Denemeye katılan öğretmenlerin bir yıllık uygulama sonuçlarından yararlanılmak üzere değerlendirme seminerleri tertiplenecektir.
6. Anket ve seminerlerden de yararlanılarak programlar, yeni ders kitapları ve diğer araçlar gözden geçirilecektir.
7. Deneme sonuçları değerlendirilecek programlar yaygınlaştırılacaktır.
8. Öğretmen kitapları hazırlanacaktır.
9. Yeni programlar öğretmen yetiştiren öğretim kurumlarında öğretmen adaylarına tanıtılacaktır.
10. Öğretmeni işbaşında yetiştirme faaliyetleri arasında yeni programlar ilgili seminerlere öncelik verilecektir. (Karar-100)

VIII- Tek Kitap Uygulamasına Geçilecektir.

Zorunlu öğretim çağını kapsayan temel eğitimin gereği olarak, öğrencilere tamamen veya kısmen parasız kitap vermek veya çok ucuz bir fiyatla sağlamak amacıyla Bakanlıkça ilkökul ve ortaokul kitapları için başlatılan tek kitap uygulaması sürdürülecektir. (Karar -101)

Tek kitap uygulaması bir plana göre zamanla diğer eğitim kademeleri kitaplarını da kapsamına alacaktır.
Tek kitap olarak kabul edilecek ders kitapları;

1. Ödüllü yarışmalar düzenlemek veya
2. Komisyon veya kişilere yazdırmak suretiyle Bakanlıkça hazırlanacak veya serbest yazarlara ait kitaplardan seçilecektir. (Karar -102)

Tek kitabın telif hakkı, baskı sayısı sınırsız olmak ve okutulma süresi en az beş yıl olmak kaydıyla, ödül vermek veya bir defa da önceden ödenmek suretiyle Bakanlıkça satın alınacaktır. (Karar - 103)

Bakanlık tek kitap olarak kabul edilen ders kitaplarının zamanında basılması ve öğretim yılı başlamadan önce okullara dağıtılmasını sağlamak üzere gerekli tedbirleri alacak; bu maksatla Bakanlık Basımevinin olanakları yetmediği takdirde, ders kitaplarının özel sektörde basımını sağlayacaktır. (Karar -104)

Tek kitap uygulaması, serbest yazarların, bol miktarda yardımcı ders kitabı hazırlanması ve ders kitaplarının iyileşmesi çalışmalarına katkıda bulunmalarını destekleyecek ve onları özendirerek biçimde düzenlenecektir. (Karar - 105)

IX- Ahlâk Dersi Program Taslağı Bakanlıkça Uygulamaya Konacaktır.

Temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarında okutulmak üzere Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanan ve şûra üyelerinin bilgilerine sunulan Ahlâk dersi program taslağı, şûrada kabul edilen ders dağıtım çizelgelerine göre Bakanlıkça uygulamaya konulacak ve deneyerek geliştirilecektir.

Şûra görüşleri sırasında "ahlâk eğitimi" nin zorunlu olduğu belirmiş; ancak bunun aynı bir ders mi, yoksa diğer dersler kapsamı içinde mi yapılacağı konusunun, aynı bir ders olması Hükümet Programı içinde TBMM kararı olarak oluşturduğu Sayın Bakan tarafından açıklandığından, oya sunulmasına lüzum görülmemiştir. (Karar -106)

X- Okul Radyo ve Televizyonundan Yararlanma Olanakları Genişletilecektir.

Okul radyo ve televizyonundan yararlanılarak okula, sınıfa ve ders programlarına uygun yayınlar yapmak, uzun dönemde gerçekleştirilecek bir hedeftir. Bu hedefe kısa zamanda ulaşılabilmesi için mevcut olanakları geniş ölçüde kullanılarak deneme niteliğinde yayınlar yapmağa devam olunacaktır.

Bu programlar objektif olarak değerlendirilip gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra geliştirilecektir. (Karar - 107)

XI- Ortaokulda Yeni Ölçme ve Değerlendirme Düzenli Birinci Sınıftan İtibaren Bazı Okullarda Denemeye Konulacaktır.

Ortaokullarda yeni not verme düzeni ile ilgili olarak yukarıda 84-115. maddelerinde yer alan esaslar, 1974-1975 öğretim yılında VI. sınıflarda başlamak üzere bazı okullarda düzenli bir denemeye tabi tutulacaktır. Bu okullara diğer sınıflarda bulunan öğrencilere mevcut sınıf geçme ve sınav yönetmeliği hükümleri uygulanmaya devam olacaktır. (Karar -108)

XII- Ortaöğretimde sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeni, uygulamalı bir araştırma projesi hâlinde deneme niteliğinde uygulanmaya başlanacak ve dört yılda yaygınlaştırılacaktır.

Ortaöğretimde sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeni 1974-1975 öğretim yılında, deneme niteliğinde olmak üzere bazı okullarda IX. sınıftan itibaren uygulamaya başlanacak ve birinci yıl denemesinin değerlendirilme sonuçlarına göre uygulama, 1975-1976 öğretim yılında bütün okullarımızın IX. sınıflarında geliştirilecektir.

Böylece yeni düzen dört yıl içinde gerçekleştirilmiş olacaktır.

Deneme ile ilgili olarak programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar konusunda yukarıda ilgili bölümlerde sıralanan esaslar zorunlu değil, deneme için yol gösterici olacaktır.

Deneme, Fen Projelerinin kuruluş ve çalışmalarından da yararlanılarak yürütülecektir. Şöyle ki;

1. Araştırma projesinin genel esasları Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanacaktır.
2. Araştırma projesinin düzenlenmesi ve yürütülmesi için bir bilimsel komisyon kurulacaktır.
3. Bilimsel komisyona bağlı olarak bir proje genel sekreterliği kurulacak, genel sekreterlik personel, bütçe ve diğer hususlar bakımından gerekli olanaklarla donatılacaktır.
4. Bilimsel komisyon kararlarının uygulanması ve gerçekleştirilmesi için bilimsel komisyona bağlı olarak bir yürütme grubu kurulacaktır. Yürütme grubu proje genel sekreterinin başkanlığında denemeye giren dairelerin yetkili elemanlarından kurulacaktır.
5. Başlangıçtan itibaren projenin bilimsel değerlendirmesini yapmak üzere yönetim bakımından genel sekreterliğe bağlı bilimsel bakımdan özerk, bir değerlendirme grubu kurulacaktır. Değerlendirme grubu elemanları genel sekreterin gerekli gördüğü oturularda, yürütme grubu toplantılarına katılacaktır.
6. Deneme okulları bilimsel komisyonca saptanacak esaslara göre seçilecektir.
7. Deneme başlamadan önce, denemeye katılacak okulların yönetici ve öğretmenleri hizmet içi eğitimden geçirileceklerdir.
8. Deneme bilimsel komisyonlarca görevlendirilecek uzman ve rehberler tarafından devamlı olarak izlenecektir.
9. Bu proje giderleri için bilimsel komisyonun ayrı bir bütçesi olacaktır.
10. Deneme okullarında görevlendirilecek yönetici ve öğretmenlerin atanma ve nakillerinde bilimsel komisyonun görüşü alınacaktır.
11. Ders geçme düzeni ve kredi sistemi 1974- 1975 öğretim yılından itibaren deneme niteliğinde uygulanacaktır.

Uygulama projesi hazırlanırken aşağıdaki hususların dikkate alınması Şûra Genel Kurulunca tavsiye olunmuştur:

- a) Bu sistemi uygulayan okullardan da temsilciler çağrılmalı ve görüşlerinden yararlanılmalıdır.
- b) Kurulacak bilimsel komisyon, bu konularda çalışmalar ve araştırmalar yapmış ve bu projeye katkıda bulunacak kişilerden oluşturulmalıdır.
- c) 1974-1975 öğretim yılında denemesi yapılmak üzere seçilecek okulların arasında bu tür sistemi bugüne kadar uygulayan okullar da bulunmalıdır.

- ç) Denemenin gerçek sonuçları aksettirir nitelikte olması için farklı amaçlı (kız merkez teknik öğretim, ticaret öğretim, imam hatip lisesi ve genel öğretim) programları tercih edilmelidir. Deneme okulları seçilirken okullar arasında çevre ve olanaklar yönünden eşitsizlik gösteren okullara da yer verilmelidir.
- d) Deneme başlamadan önce deneme için seçilen okulların yönetici ve öğretmenlerinin hizmet içi eğitimden geçirilmesi sağlanmalıdır.
- e) Uygulamada çıkabilecek engelleri zamanında ve kaynağında hâlledebilmek için denemenin yürütüleceği okul yöneticilerine gerekli yetkiler verilmelidir.
- f) Sistemin sürekliliğini sağlamak için öğretmenlerin bu ilkeye inandırılmasında büyük yararlar vardır. Gereken ilkeye inandırılmasında büyük yararlar vardır. Gereken tedbirler buna göre alınmalıdır.
- g) Derslerin sayısı çok az olmalıdır.
- h) 1974-1975 öğretim yılında başlayacak uygulamada çok belirgin problem olabilecek yönler görülmeyebilir.

Ancak bu öğretim yılı sonunda ve 1975-1976 öğretim yıllarında problemlerle karşılaşılacağı tabiidir. Bu bakımdan uygulandığı öğretim yılı içindeki "olumludur" görüşü ve "problemsiz yürür" intibasına kapılmadan, çalışmalar dikkatle sürdürülmelidir.

- i) Çalışmalar sırasında, temel çalışma dokümanının sonunda ek 4'te açıklanan ve İzmir Motor Sanat Enstitüsünde 19 yıldan beri yapılmakta olan ders geçme ve kredi düzeni denemesinden de yararlanılmalıdır. (Karar - 109)

XIII- Yıllık çalışma takvimi yeniden düzenlenecektir.

Yıllık çalışmanın düzenlenmesiyle ilgili esaslar aşağıya çıkarılmıştır.

1. Bir ders saati 40 dakikadır.
2. Ortaokullar ve genel mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları 1 Eylülde açılır. İlk hafta içinde sınıfların teşkili, yıllık çalışma programlarının hazırlanması, öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenleri toplantısı gibi çalışmalar yapılır. Öğrenci mevcudu kalabalık okullarda kayıtlar ağustos ayının son haftasında başlatılabilir.
3. Dersler eylül ayının ikinci pazartesi günü başlar ve 21 Mayıs akşamı kesilir. Not kesimini izleyen en geç iki gün içinde idareye verilir.
4. Yarıyıl tatili ocak ayının başından itibaren iki hafta sürer.
5. Resmî tatiller dışında verilecek olağanüstü tatil süresi kadar bir süre, yıl sonunda eklenir veya bu tatiller dolayısıyla yapılamayan dersler okul idarelerince düzenlenecek bir ek programa göre yıl içinde telâfi edilir.
6. Mesleki ve teknik okullar öğrencileri, diploma almaya hak kazanabilmek için, öğretim süresi boyunca toplam otuz (30) iş günü staj yapmak zorundadırlar. Staj çalışmaları, okul yönetimince uygun görülecek endüstri kuruluşları ile iş yerlerinde yapılır. Uygun staj yeri bulunmaması hâlinde, bu çalışmalar her yıl derslerin başlamasından önce 15 gün içinde yapılır. (Karar-111)

XV- Rehberlik ve araştırma hizmetleri geliştirilecektir.

Okullarımızda genel ve mesleki rehberlik hizmetlerinin örgütlendirilmesi ile ilgili esaslar ve rehberlik programını bütün okullarımızda uygulanacak ve rehberlik programının uygulanması için okul müdürlükleri gerekli tedbirleri alacaklardır. Sistemin yeni ve önemli unsurlarından olan rehberlik çalışmaları ile yeni ölçme ve değerlendirme düzeninin uygulanmasında yönetici ve öğretmenlere yardımcı olmak, seminerler düzenlemek, danışmanlık yapmak ve uygulamayı yerinde izlemek ve sorunları yerinde çözebilmek amacı ile her ilde rehberlik ve araştırma merkezlerinin kurulması ve mevcutların beklenen hizmetleri göreceği şekilde geliştirilmesi için kadro tahsisi, uzman atanması, geçici danışman gönderilmesi, seminerler ve kurslar düzenlenmesi, yayınlar ve araçlar gönderilmesi gibi tedbirler alınacaktır. (Karar - 112)

XVI- Yüksekokullar Kanun Tasarısı üzerinde çalışılacaktır.

Yüksekokullar Kanun Tasarısı üzerinde çalışılacaktır. (Karar -113)

XVII- Yükseköğretim kapasitesi artırılabilecektir.

Yükseköğrenime geçiş hakkını kazanmış istekli her öğrenciye yükseköğrenim olanağı sağlanmasına

çalışılacaktır. (Karar -114)

XVIII- Kanunlarda gerekli değişiklikler yapılacaktır.

IX. Millî Eğitim Şûrası kararları da göz önünde tutularak İlköğretim ve Eğitim Kanununu, Millî Eğitim Temel Kanunu ve millî eğitimle ilgili öteki kanunlarda gerekli değişikliklerin yapılması sağlanacaktır. (Karar- 115)

XIX- Öğretmen yetiştiren kurumlar yeniden düzenlenecektir.

Öğretmen yetiştiren kurumlar Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan esaslar ve önümüzdeki yıl çıkacak olan Yüksekokullar Kanununun hükümlerine uygun olarak yeniden düzenlenecektir. (Karar -116)

XX- Öğretmenlikte bölge hizmeti düzeni getirilecektir

Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 46. maddesinde belirtildiği üzere öğretmenlikte yurdun çeşitli bölgelerinde görev yapma esası getirilecek ve hizmet bölgesi ve ihtiyaçlara göre bu bölgeler arası yer değiştirme esasları yönetmelikle düzenlenecektir. (Karar -117)

XXI- IX. Millî Eğitim Şûrası kararları üzerine kurslar ve seminerler düzenlenecektir.

IX. Millî Eğitim Şûrası kararları üzerine aşağıdaki kurslar ve seminerler düzenlenecektir.

1. IX. Millî Eğitim Şûrası kararları ve kararlara dayanak olan temel yayınlar bütün eğitim kurumlarımıza gönderilecek ve eğitim kurumlarımızca bunların en kısa zamanında incelenmesi sağlanacaktır.
2. Şûra kararları üzerine millî eğitim müdürleri, genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları müdürleri ve ortaokul müdürleri için Bakanlıkça kurs ve seminerler düzenlenecektir.
3. Şûra kararları üzerine, öğretmen yetiştiren yüksek dereceli eğitim kurumlarımızın yönetici ve öğretmenleri için seminerler düzenlenecektir. Öğretmen yetiştiren yüksek dereceli öğretim kurumlarımızın öğretim elemanlarının aynı maksatla illerde yapılacak çeşitli seminerlere yönetici ve öğretim elemanı olarak katılmaları sağlanacaktır.
4. Şûra kararları üzerinde Bakanlık merkez örgütünün ilgili bütün elemanları için kurs ve seminerler düzenlenecektir.
5. Bakanlıkça düzenlenen diğer bütün hizmet içi kurs ve seminerlerde şûra kararlarının incelenmesine zaman ayrılacaktır.
6. Hizmet içi yetiştirme amacıyla düzenlenen seminerlere öncelik verilecektir. (Karar-118)

XXII- Okul, Aile ve çevre bütünleşmesi sağlanacaktır.

Okul, aile ve çevre bütünleşmesini sağlamak ve eğitim hizmetlerinin etkinliğini artırmak amacıyla Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 16. maddesinde öngörülen okul aile birlikleri ile ilgili yeni yönetmelik hazırlanarak yürürlüğe konacaktır. (Karar -119)

XXIII- Yeni seçmeli dersler için öğretmen yetiştirilecektir.

Temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarına yeni getirilen seçmeli dersler, çevrenin ekonomik ve sosyal koşullarına ve olanaklarına göre öğrencileri özellikle hayata ve iş alanlarına yöneltmeyi hedef tutan derslerdir. Bu dersleri okutacak öğretmenlerin veya uzman ve usta öğreticilerin seçilmesi, yetiştirilmesi, hizmet içi eğitimlerinin sağlanması, bazı branşlar için ek formasyon kazandırılması, bazıları için ise yeniden öğretmen yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu konu IX. Millî Eğitim Şûrası'nda kabul edilen esaslara uygun olarak ayrıca ele alınacak ve ayrıntılı uygulama puanla bağlanacaktır.

Millî Eğitim Temel Kanunu uzman ve usta öğreticilerin de geçici olarak öğretmenlikte görevlendirilmelerine olanak vermektedir. Bu konuda hazırlanan yönetmelik taslağı, en kısa zamanda yürürlüğe konacaktır. (Karar -120)

XXIV- Okul yapılarının optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi esaslara bağlanacaktır.

Optimal büyüklükte okul, bina ve tesisleriyle haftalık ders dağıtımı, öğretmen ve öğrenci sayıları arasında denge ve

ahenk olan okuldur. Okulların optimal büyüklükte açılması ve işletilmesi esastır. Aksi takdirde öğrenci başına maliyet yükselir ve eğitimin kalitesi düşer, şu hâlde yeni sisteme göre okul standartlarının saptanması ve okullarımızın bu standartlara göre geliştirilmeleri, gerekir. (Karar-121)

Nüfusu az ve dağınık yerlerde, ikinci devre ortaöğretimin genel, mesleki ve teknik öğretim programları bir yönetim altında toplanan çok programlı bir okul olarak kurulacaktır. Böylece küçük yerlerde yetersiz okullar açmak yerine bölge

merkezlerinde çevrenin özelliklerine uygun bölge okulları açılacak; yatırımın belli merkezlerde yoğunlaştırılması ve açılacak okulların personel, araç ve gereçler bakımından yeterli duruma getirilmesi mümkün kılınacaktır. (Karar- 122)

Okullarımız, sistemin gereklerine ve uygulanacak çeşitli programları ihtiyaçlarına uygun eğitim araçları ile donatılacaktır. Seçmeli derslerle Müzik, Beden Eğitimi ve Sağlık Bilgisi, kitaplık, eğitsel kol çalışmaları ve rehberlik hizmetleri için gerekli tesislerle araç ve gereçler tamamlanacaktır. (Karar -123)

Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumları teknolojik yeniliklere ve çevre özelliklerine göre tesis, araç ve gereçlerle donatılacaktır. (Karar- 124)

Yeni fen programlarını denenerek geliştirileceği okullarda öğrenci deneylerine olanak sağlayan laboratuvarlar kurulmasına ve mevcutların eksikliklerinin tamamlanmasına ve geliştirilmesine çalışılacaktır. (Karar- 125)

Optimal büyüklüğüne ulaşabilmek için orta dereceli bütün okullarımızın durumları bina, tesisler, yönetim ve tüm öğretim elemanları ve diğer olanaklarının rasyonel olarak kullanılabilmesi yönünden yeniden gözden geçirilecek ve bu iş Bakanlık merkez örgütünde tek elden plan yürütülecektir. (Karar -126)

"Ortaöğretim Binaları ve Araçları Geliştirme Çalışması" Kalkınma Planı uyarınca bir araştırma projesi olarak ele alınmıştır. Bu araştırma projesinin amacı, eğitim sisteminin çeşitli kademeleri, özellikle ortaöğretim kademesi için belirlenmiş olan yeni yaklaşımların okul binalarına yansımalarını çözümlenmek, eğitim ihtiyaçlarına göre yeni yapılacak okul binaları için optimal büyüklük, kullanım ve iklim ile sosyoekonomik koşullar vb. kriterlerine dönük olarak fiziksel ihtiyaç programlarını araştırmak, eğitsel olanaklar geliştirilmesi çalışmaları yapmak ve mevcut okul binalarının kullanılabilirliğini etüt etmektir.

Araştırma projesi Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Yapı Araştırma Enstitüsü ve Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi elemanlarından kurulu bir çalışma grubu tarafından yürütülmektedir. Bu araştırma 1975'te sonuçlandırılacaktır. (Karar -127)

XXV- Meslek kademeleri ve mesleki unvan, görev yetki ve sorumluluklar yeniden düzenlenecektir.

Öğrencilerin gerek temel eğitim gerekse ortaöğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına yönetilebilmesi ve bu amaçla geliştirilmiş programların çekicilik kazanabilmesi için temel eğitim ve ortaöğretim kademelerine uygun başlıca meslek kademeleri ile meslek çeşitlerinin iyice belirlenmesi, her kademe görev alacak elemanların unvan, görev yetki ve sorumluluklarının kanunla düzenlenmesi gerekir.

Ortaöğretim kademesinde meslek alanları ve çalışma koşulları çekici kılınmadıkça, öğrencileri hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlara zorlayıcı tedbirlerle yöneltmenin mümkün olmayacağı ve öğrencilerin, şimdi olduğu gibi yükseköğretim kapılarına yığılmaya devam edeceği şüphesizdir. Bu konuda Millî Eğitim Temel Kanununun 14. maddesinde "mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla saptanır ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir" hükmü getirilmiş bulunmaktadır. Bu alanda yapılmış başlıca iki çalışma vardır:

Birincisi, Çırak- Kalfa ve Ustalar Kanununu Tasarısı. Yüce Meclisin incelenmesinde bulunan bu kanunun süratle çıkarılmasına çalışılacaktır. İkincisi, mesleki unvan, yetki ve sorumlulukları belirleyen kanun tasarısı. Hazırlıkları sonuçlanmak üzere olan bu tasarı da en kısa zamanda Yüce Meclise sunulacaktır. (Karar -128)

Ortaöğretim kademesinde mesleğe hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar, Modern Fen Programlarını Geliştirme Projesinde olduğu gibi, ayrı bir araştırma projesi hâlinde ele alınacak ve her meslek programı, bahis konusu kanunlarla belirlenecek olan unvan, görev yetki ve sorumluluklar da göz önünde tutularak geliştirilecektir. (Karar -129)

XXVI- Bakanlık Merkez ve Taşra Örgütü Yeniden Düzenlenecektir.

Hiçbir eğitim reformu, paralel bir idare reformu yapılmadan başarılamaz. Bakanlık merkez ve taşra

örgütü ortaöğretim sistemimizdeki dikey kuruluşlara paralel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Yeni sistem dikey kuruluşlar yerine yatay kuruluşları getirdiğine göre sistem uygulamasına başlanabilmesi için Bakanlık Merkez Ve Taşra Örgütünün de yeni sistemin bütünlüğüne cevap verecek şekilde, yeniden düzenlenmesi gerekir. Bu maksatla 1974-1975'te kanun tasarisinin hazırlıkları tamamlanacaktır. (Karar -130)

Yeni programların uygulanabilmesi için mevcut bütün okul binalarının, tesislerin ve araçların kullanılmasını, yönetici ve öğretmenlerin, sistemin bütünlüğü içinde çeşitli okullarda ve programlarda rasyonel olarak çalıştırılabilmesini sağlama bakımından millî eğitim müdürlüklerinin görev yetkileri, yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle artırılacaktır.

Çeşitli okullarda ve programlarda rasyonel olarak çalıştırılabilmesi için millî eğitim müdürlüklerinin il ve ilçe kademesinde kuruluş, görev ve yetkilerinin her derece ve türdeki eğitim yöneticilerinin yetkilerinin artırılması ve kendilerine görevlerinin önem ve sorumluluğuna uygun şekilde yeter sayıda yardımcı eleman, konut ve taşıt aracı verilmesi ve yan ödeme yapılması gibi olanaklar sağlanacaktır. (Karar -131)

XXVII- Bilimsel iş birliği geliştirilecektir.

Millî Eğitim Bakanlığınca bilimsel araştırmalara dayalı olarak özellikle ders programlarını, ders kitaplarını ve diğer eğitim araçlarını geliştirmek maksadıyla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının gerekli olanaklara sahip kılınması sağlanmış ve bu yıl bütçesine yeterli araştırma ödeneği konmuştur. (Karar -132)

Sistemin uygulanmasıyla ilgili araştırmalara Bakanlığımızla üniversitemiz, Devlet Planlama Teşkilatı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Devlet İstatistik Enstitüsü, MTA. Enstitüsü, ilgili bakanlıklar, öğretmen ve diğer meslek kuruluşları ile iş birliği yapılmak suretiyle devam edecektir. (Karar -133)

XXVIII- Yedek subaylık hakkı yeni bir sisteme bağlanmalıdır.

Yükseköğrenim önüne yayılma sebeplerinden biri de yükseköğrenim diploması alan herkese yedek subaylık hakkının tanınmış olmasıdır.

Bu itibarla, uygulamanın gözden geçirilmesi ve askerlik görevini yedek subay olarak yapma hakkının, sadece öğrenim derecesine göre değil, fakat, askerlik hizmetlerinin gereklerine uygun bir seçme düzeni ile yeni bir sisteme bağlanması sağlanmalıdır. (Karar- 134)

XXIX- X. Millî Eğitim Şûrası öğretmenlik mesleğinin sorunlarının incelemesine tahsis edilecektir.

Millî eğitimimizin başarısı her türlü eğitim ve öğretim çalışmalarının odak noktasını oluşturan öğretmene ve onun huzur ve güvenlik içinde görev başında bulunmasına bağlıdır.

XIII ve IX. Millî Eğitim Şûrası'nda kabul edilen amaçlar kuruluşlar, muhteva ve metotlara cevap verecek sayıda ve nitelikte öğretmen ve yönetici yetiştirilmesi, mevcut öğretmenlik mesleğinin çekici kılınması için çözüm bekleyen sorunlar, ilköğretimden yükseköğretime kadar Türk eğitim sisteminin bütünlüğü içinde, başlı başına bir konu olarak ele alınacak, sistemli bir analize tabi tutulacak olan X.Millî Eğitim Şûrası'nın incelenmesine sunulacaktır. (Karar- 135)